

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีสนามบินแห่งใหม่ที่ได้รับพระราชทานชื่อจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “สนามบินสุวรรณภูมิ” ซึ่งเป็นสนามบินที่สามารถรองรับเครื่องบินได้เป็นจำนวนมาก เพื่อการเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาค โดยสนามบินสุวรรณภูมิได้ทำการเปิดใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน 2549 (วิกิพีเดีย, 2549)

การก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 เนื่องด้วยรัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสนามบินพาณิชย์แห่งใหม่นอกเหนือจากท่าอากาศยานกรุงเทพ (ดอนเมือง) เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ กระทรวงคมนาคมโดยสำนักงานการบินพลเรือน (กรมการบินพาณิชย์ปัจจุบัน) ได้ทำการสำรวจพื้นที่และศึกษา air space (ห้วงอากาศ) ปรากฏว่าที่ดิน ที่สมควรจะใช้เป็นที่ก่อสร้างคือ ที่ดินบริเวณคลองลาดกระบัง คลองประเวศ และคลองหนองงูเห่า อำเภอ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 20,000 ไร่ โดยรัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกา ที่ชื่อว่า "พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน ในท้องที่ตำบลบางโฉลง ตำบลราชาเทวะ ตำบลหนองปรือ และตำบลศิระจรเข้ชั้นย่อย อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ" ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 และเวนคืนอีกครั้ง และเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ.2537 เป็นต้นมา (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2549)

พื้นที่ในบริเวณที่ใช้ก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิส่วนใหญ่เป็นบ่อเลี้ยงปลา การสร้างสนามบินนั้นนอกจากจะทำลายระบบนิเวศชุ่มน้ำแล้ว ยังเกิดผลกระทบต่อวิถีชุมชน จำเป็นที่จะต้องมีการจัดการเตรียมพื้นที่ให้กับชุมชนเพื่อให้มีวิถีชีวิตต่อไปในอนาคต ทอท. วางแผนพัฒนาพื้นที่ขยายไปทางด้านทิศตะวันออกของสนามบิน ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนที่ถูกรื้อย้ายไปก่อนหน้านี้นั่นเอง ชุมชนเดิมเคยเป็นพื้นที่รองรับน้ำ หรือพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (การนิเวศน์, 2549) ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ หรือทางสภาพภูมิศาสตร์หลายประการ อาทิ เช่น การถมพื้นที่เพื่อสร้างสนามบิน การขุดลอกคูคลองเพื่อการระบายน้ำ การก่อสร้างอาคาร

พาณิชย์ การก่อสร้างระบบขนส่งสาธารณะ ซึ่งมีการสร้างถนนหลายสายเพื่อมุ่งหน้าเข้า
สนามบิน และการสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ (จักรกฤษณ์ พุกพิบูลย์, 2548 หน้า 3)

จากสภาพทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติดังกล่าว จะมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว
พื้นที่ของสนามบินสุวรรณภูมิ และโดยรอบสนามบินก็มีการเปลี่ยนเป็นชุมชนเมือง ดังจะเห็นได้
จาก สนามบินสุวรรณภูมิ ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญของระบบการขนส่ง การผลิต การพาณิชย์ ตั้งแต่
ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ มีการขยายตัวของธุรกิจอย่างต่อเนื่องจากกิจกรรมการบินในพื้นที่
โดยรอบสนามบิน และตามแนวเส้นทางคมนาคมขนส่ง ทำให้เกิดศูนย์ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบิน
ศูนย์โลจิสติกส์ นิคมอุตสาหกรรม ศูนย์จัดจำหน่ายสินค้า ศูนย์ธุรกิจด้านเทคโนโลยีข้อมูลการ
สื่อสาร และตลาดค้าส่ง ซึ่งอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเติบโตขึ้นตามเส้นทางขนส่งที่เชื่อมโยงกับ
สนามบินสุวรรณภูมิ (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2549)

ภาพการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ที่ส่งผลต่อการ
เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ตั้งแต่เริ่มเวนคืนที่ดิน จนเมื่อแล้วเสร็จ ล้วนมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของ
ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณสนามบินสุวรรณภูมิไว้สามประการคือ ประการแรก ช่วงก่อนการ
ก่อสร้างสนามบิน เป็นช่วงที่รัฐบาลได้สำรวจพื้นที่และความเป็นไปได้ของการก่อสร้าง หลังจากนั้น
นั้นจึงมีพระราชบัญญัติเวนคืนที่ดินสำหรับการก่อสร้าง และการซื้อจากเจ้าของที่ดิน แม้รัฐบาลจะมี
มาตรการช่วยเหลือประชาชนที่อยู่รอบบริเวณนั้นก็ตาม คนที่เคยมีชีวิตประจำวันอยู่ที่นั่นต้อง
ปรับเปลี่ยนชีวิตประจำวันใหม่ ซึ่งทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป วัฒนธรรม การดำรงชีวิตบางอย่างที่เอื้อ
ต่อสภาพพื้นที่จึงเปลี่ยนแปลงไปด้วย ประการที่สอง ช่วงของการก่อสร้าง ผลกระทบที่เห็นได้
ชัดเจนคือ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การที่มีคนงานก่อสร้างเข้ามาใน
พื้นที่ ทำให้แหล่งที่อยู่อาศัยในพื้นที่หนาแน่นมากขึ้น ประการที่สาม การเปิดให้บริการของ
สนามบิน ผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจนคือ เสียงที่ดังในตอนขึ้นลงของเครื่องบิน ละอองน้ำมันที่
หลงเหลือจากการเผาไหม้ ในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนได้รับผลกระทบหลายๆ ด้าน
เกิดความวิตกกังวลว่าในอนาคตพวกเขาจะได้รับผลกระทบมากขึ้นจากการขยายสนามบินสุวรรณ
ภูมิด้วย (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2549)

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมินั้นมีผลต่อการ
เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนที่อยู่อาศัยโดยรอบสนามบิน การศึกษาถึงผลกระทบจากการ
สร้างสนามบินสุวรรณภูมิที่มีต่อวิถีชีวิตหรือวิถีชุมชนจึงมีความสำคัญอย่างมาก ผู้วิจัยจึงเห็นควร
ศึกษาผลกระทบจากการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ และนำผลวิจัยที่ได้มาช่วยในประเมินผลนโยบาย
ของรัฐที่มีต่อประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อให้ทราบถึงจุดดี และจุดที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่าง
เร่งด่วนของรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลนั้นจะต้องสร้าง

คุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน โดยเฉพาะการก่อสร้างสนามบาสบรูณภูมิที่มีทั้งจุดดี และจุดเสียจำเป็นที่รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาทางแก้ไข ปัญหา และส่งเสริมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบจากการก่อสร้างสนามบาสบรูณภูมิ ที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชน จังหวัดสมุทรปราการที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบสนามบาสบรูณภูมิในตำบลราชาเทวะ ในด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการทำมาหากิน ด้านชีวิตความเป็นอยู่

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของการก่อสร้างสนามบาสบรูณภูมิที่มีต่อวิถีชีวิตของประชาชนจังหวัดสมุทรปราการที่อาศัยอยู่รอบสนามบาสบรูณภูมิ ในเขตตำบลราชาเทวะ ในหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 10 ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด จากการก่อสร้างสนามบาสบรูณภูมิ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบสนามบาสบรูณภูมิในเขตตำบลราชาเทวะในหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 10 ที่อาศัยอยู่ก่อนปี พ.ศ. 2540 และมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ประกอบด้วยประชาชนทั่วไป ผู้นำท้องถิ่น (สมาชิก อบต.)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

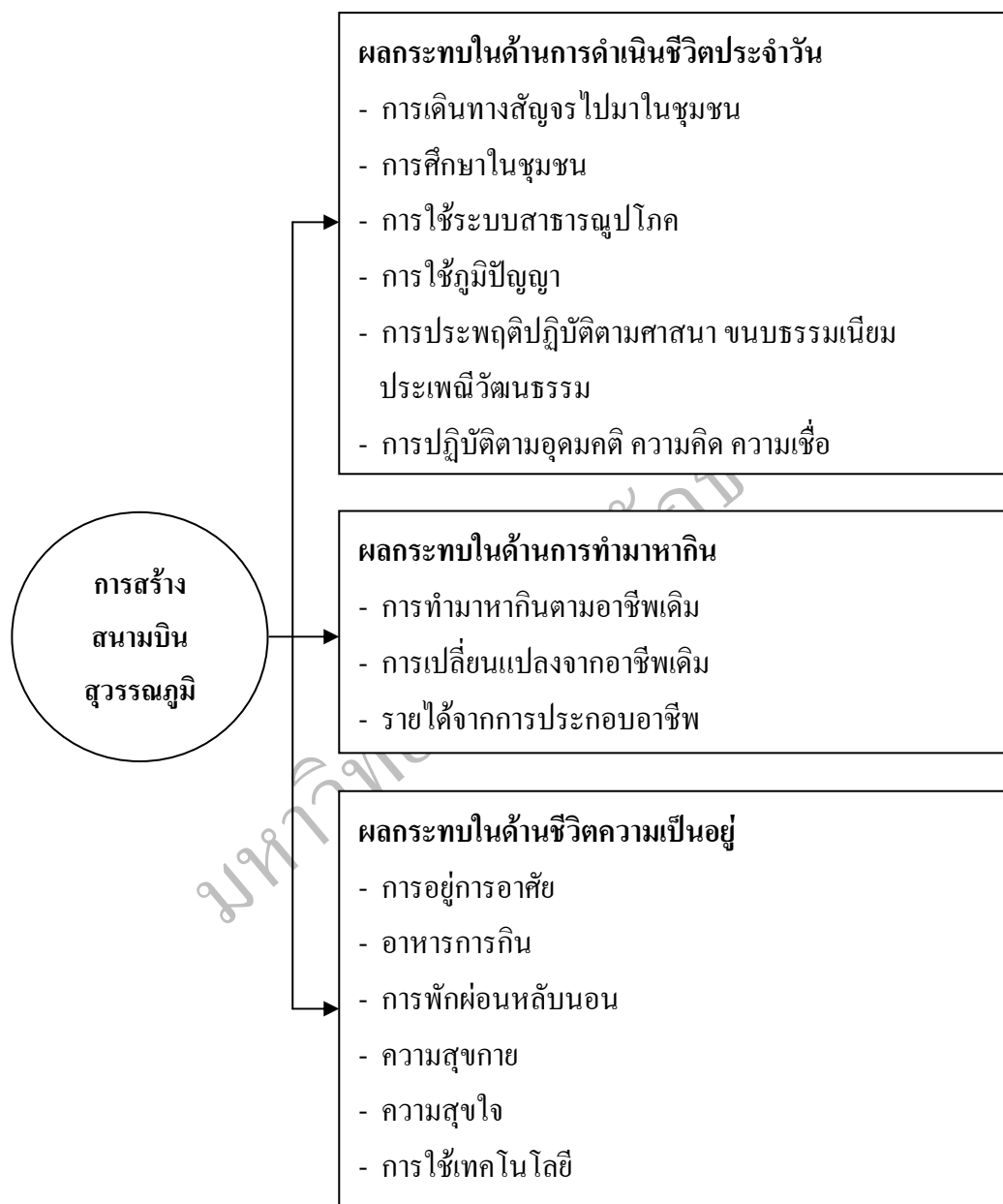
งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตของประชาชนจากการก่อสร้างสนามบาสบรูณภูมิใน 3 ด้าน คือ การดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการทำมาหากิน และด้านชีวิตความเป็นอยู่ ตั้งแต่เริ่มการก่อสร้างจนถึงปัจจุบัน

ขอบเขตด้านเวลา

ช่วงเวลาสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างสนามบาสบรูณภูมิ ระหว่าง เดือนพฤษภาคม 2552 ถึงเดือนสิงหาคม 2552

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ แสดงไว้ดังภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิถีชีวิต หมายถึง รูปแบบพฤติกรรม การกระทำ หรือกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนในเขตตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ การดำเนินชีวิตประจำวัน การทำมาหากิน และความเป็นอยู่

ผลกระทบ หมายถึง การได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อันมีผลมาจากการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

ผลกระทบต่อวิถีชีวิต หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ๆ อาจจะมีทั้งผลดี และผลเสียต่อการดำเนินชีวิต อันมีผลมาจากการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

การดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง กิจกรรม และการกระทำในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข เรื่องของการเดินทาง การสัญจรในชุมชน การศึกษาในชุมชน ระบบสาธารณสุขปโภค การใช้ภูมิปัญญา การประพฤติปฏิบัติตามศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ปฏิบัติตามอุดมคติ ความคิดความเชื่อ

การทำมาหากิน หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับ การทำมาหากิน การเกิดรายได้จากการทำงาน ผลผลิตต่างๆ ของประชาชนในเขตตำบลราชาเทวะ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ในการดำเนินชีวิต

ความเป็นอยู่ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับ ที่การอยู่อาศัย อาหารการกิน การพักผ่อน หลับนอน ความสุขกาย ความสุขใจ การใช้เทคโนโลยี ของประชาชนในตำบลราชาเทวะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำไปเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางในการพัฒนาชุมชน ของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. สามารถนำเสนอข้อมูลด้านประเพณี วัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการ ที่ได้ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางการเฝ้าระวัง และจัดการอนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมในด้านต่างๆ

3. การนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลหรือแนวทาง ให้ผู้ที่ต้องการทำวิจัยเรื่องผลกระทบที่เกิดกับประชาชน นำไปศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี